

Аналіз
регуляторного впливу проєкту наказу Міністерства освіти і науки України
«Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання
результатів навчання учнів»

I. Визначення проблеми

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти. Згідно з підпунктом 5 пункту 4 вказаного Положення МОН, зокрема, здійснює нормативно-правове регулювання у сфері освіти.

Відповідно до частини восьмої статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» система та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Оновлення нормативно-правової бази організації освіти в Україні, а саме: прийняття Закону України «Про повну загальну середню освіту», впровадження Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (далі – Державний стандарт), вимагає змін у навчанні учнів початкових класів, а також у системі оцінювання результатів їхнього навчання. Так, пунктом 28 Державного стандарту визначено, що вимірювання результатів навчання здобувачів початкової освіти відбувається шляхом:

формування оцінювання, яке допомагає відстежувати особистісний розвиток здобувачів освіти і хід опановування ними навчального досвіду як основи компетентності, вибудовувати індивідуальну траєкторію особистості;

підсумкового оцінювання, під час якого навчальні досягнення здобувачів освіти співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними цим Державним стандартом.

Ці зміни у підходах до оцінювання результатів навчання учнів не були відображені в Критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 року № 329, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 року за № 566/19.

З огляду на вищезазначене, виникла необхідність визначення системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, зокрема розроблення критеріїв оцінювання результатів навчання учнів початкових класів, характеристики яких зазначено у Державному стандарті.

Основні групи, на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	-

Держава	+	-
Суб'єкти господарювання,	+	-
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	--

Метою прийняття наказу є удосконалення правового регулювання механізму оцінювання компетентностей та результатів навчання здобувачів загальної середньої освіти, зокрема учнів початкових класів відповідно до Концепції Нової української школи, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, та Державного стандарту.

Окреслена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки саме держава взяла на себе обов'язок щодо визначення системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів.

Поряд із цим, вищезазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, з огляду на те, що чинні положення базуються на застарілих нормах, а механізм реалізації не враховує сучасні тенденції щодо оцінювання результатів навчання учнів тощо.

II. Цілі державного регулювання

Проектом наказу передбачено затвердити систему та загальні критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, а також визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 року за № 566/19.

Дія проекту акта поширюється на учнів закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

Отже, основною ціллю державного регулювання є удосконалення правового регулювання механізму оцінювання навчальних досягнень учнів, урахування особливостей оцінювання учнів початкових класів, а також учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення встановлених цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Збереження чинного регулювання.
Альтернатива 2	Затвердити систему та загальні критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, а також

	визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 року за № 566/19

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	відсутні	відсутні
Альтернатива 2	Поліпшення якості освіти шляхом об'єктивного визначення результатів навчання учнів закладів загальної середньої освіти	відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	відсутні	відсутні
Альтернатива 2	Для здобувачів загальної середньої освіти визначено систему оцінювання та критерії оцінювання результатів їхнього навчання здобувачів. Учителів закладів загальної середньої освіти мають інструмент оцінювання, що відповідає державним стандартам та типовим освітнім програмам.	відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	0	0	15106	0	656

Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0	0	100	0	100

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	відсутні	-
Альтернатива 2	Забезпечення здобувачів освіти та педагогічних працівників інструментами для оцінювання результатів навчання відповідно до вікових та розумових особливостей учнів	за 1 рік становитимуть у малих суб'єктів господарювання - 393511,3 грн

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Здійснити вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей, де:

4 – цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде);

3 – цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть);

2 – цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні аспекти проблеми залишаються невирішеними);

1 – цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати)
Альтернатива 2	4	Максимальний бал. Запропонований спосіб

		вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним, оскільки прийняття запропонованого проекту акта дозволить забезпечити учасників освітнього процесу інструментарієм для оцінювання результатів навчання

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати, грн (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутні	-	Залишення ситуації, що існує на сьогодні
Альтернатива 2	Забезпечення учасників освітнього процесу більш якісними засобами навчання	за 1 рік становитимуть у малих суб'єктів господарювання - 393511,3 грн	Вирішує проблему. Цей спосіб забезпечить упорядкування правового регулювання правових відносин щодо системи оцінювання у закладах загальної середньої освіти

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1	Залишення наявної на сьогодні ситуації без змін не забезпечить досягнення цілей.	Вплив зовнішніх факторів на дію регуляторного акта не очікується.
Альтернатива 2	Забезпечення учасників освітнього процесу удосконаленим механізмом оцінювання результатів навчання відповідно до вікових	Вплив зовнішніх факторів на дію регуляторного акта не очікується.

Враховуючи вищенаведені позитивні та негативні сторони альтернативних способів досягнення мети, доцільно прийняти запропонований альтернативою 2 регуляторний акт.

Негативних наслідків від прийняття регуляторного акта не очікується.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Для вирішення проблем, визначених у розділі першому, та досягнення цілей, визначених у розділі другому цього аналізу регуляторного впливу, проектом акта передбачено механізм розв'язання проблеми шляхом його прийняття.

Проектом акта пропонується затвердити систему та загальні критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, а також визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 року за № 566/19.

Так, запропоновано здійснювати оцінювання результатів навчання для:

учнів 1 і 2 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (далі – НУШ), – у вигляді вербальної характеристики;

учнів 3 і 4 класів НУШ – у вигляді рівневої шкали за чотирма рівнями;

учнів 4 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462, Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607, – у вигляді 12-бальної шкали за чотирма рівнями;

учнів 5-11(12-х) класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392, – у вигляді 12-бальної шкали за чотирма рівнями;

учнів з порушеннями інтелектуального розвитку 5-11-х класів – у вигляді 9-бальної шкали за трьома рівнями.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання відповідно до вікових та розумових особливостей учнів зазначено у додатках до проекту акта.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Враховуючи, що питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюється регулювання, перевищує 10 %, здійснюється розрахунок витрат за запровадження державного регулювання для суб'єктів малого підприємництва згідно з додатком 4 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (Тест малого підприємництва).

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта
Строк дії регуляторного акта необмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта
Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

кількість учнів закладів загальної середньої освіти, на яких поширюється дія акта – необмежена;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень регуляторного акта – високий, оскільки повідомлення про оприлюднення, проект наказу та аналізу регуляторного впливу акта розміщено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua, розділів «Регуляторна політика», «Громадські обговорення»).

Кількісними показниками результативності акта є:

кількість класів закладів загальної середньої освіти, які використовують рівневу та бальну шкалу оцінювання;

кількість учнів закладів загальної середньої освіти, які використовують рівневу та бальну шкалу оцінювання.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватись до дати набрання чинності цього акта шляхом збору статистичної інформації та її аналізу.

Повторне відстеження планується здійснити через рік після набрання чинності регуляторного акта, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного обстеження. У разі виявлення нерегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

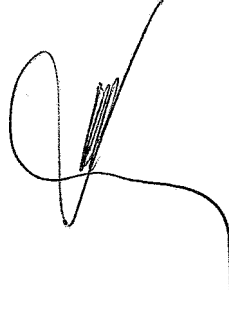
Періодичне відстеження здійснюватиметься раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження шляхом порівняння показників із аналогічними показниками, що встановлені під час повторного відстеження.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності, – статистичний.

Відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта проводитиметься шляхом розгляду пропозицій та зауважень від суб'єктів господарювання та фізичних осіб, які надійшли до МОН протягом усього терміну його дії.

Г. в. о. Міністра

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left and a long, thin stroke extending to the right.

Сергій ШКАРЛЕТ